

Η Πασχάλια χαρά

/ Γνώμες

Τό Πάσχα, ή γιορτή τής Ανάστασης τοῦ Σωτήρος, εἶναι, πάνω ἀπ' ὅλα μιὰ γιορτή μεγάλης χαρᾶς. Ὄταν ὁ ἀναστημένος Χριστός συναντᾷ τίς μυροφόρες καθώς φεύγουν ἀπό τό μνήμα, τό πρῶτο πράγμα πού τούς λέει εἶναι ή λέξη «Χαίρετε». Ὅσον ἀφορᾷ σ' αὐτή τήν πασχάλια χαρά, τρία σημεῖα ἔχουν ιδιαίτερη ἀξία: εἶναι χαρά προσωπική, εἶναι χαρά συμπαντική καί εἶναι χαρά εὐχαριστιακή.

Τό Πάσχα εἶναι μιὰ χαρά προσωπική. Ἔτσι καταπῶς τό βεβαιώνουμε στόν πασχάλιο κανόνα τής ἀναστάσιμης ἀκολουθίας: «Χθές συνεθαπτόμην σοι, Χριστέ, συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι». Ὁ θάνατος τοῦ Σωτήρος, ή Ταφή καί ή Τριήμερος Ανάστασή Του, δέν ὑπάρχουν γιά νά τά ἀτενίζουμε ἀπλά ὡς συμβάντα τοῦ ἀπώτερου παρελθόντος, ἀλλά γιά νά τά βιώνει ὁ καθένας μας ὡς τεκταινόμενα μέσα στήν ἴδια του τή ζωή.

Ἕπάρχουν γιά νά εἶναι ἄμεσα καί προσωπικά. Ἐγώ σταυρώνομαι μέ τό Χριστό, ἐγώ θάβομαι μαζί Του καί εἶμαι ἐγώ πού ἀνασταίνομαι ἐκ νεκρῶν μαζί μέ Ἐκεῖνον. Ἡ Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ταυτόχρονα καί ή ἀνακαίνιση ή δική μου, ή ἐπαναδημιουργία μου. Εἶναι εὐλογημένοι ὅσοι τό αἰσθάνονται αὐτό στήν καρδιά τους τή νύχτα τής Αναστάσεως!

Τό Πάσχα είναι μιὰ χαρά συμπαντική. Οἱ ἀκτίνες τοῦ ἀναστάσιμου φωτός διεισδύουν σ' ὀλόκληρη τήν κτίση. Μέσα ἀπό ἐμᾶς, τούς ἀνθρώπους, ἡ πασχάλια χαρά κοινωνεῖται στό κόσμο τῆς φύσης - στά ζῶα, στόν ἀέρα, στό νερό, σέ καθετί πού ἔρχεται στή ζωή τήν ἄνοιξη.

Καί πάλι, ὁ ἀναστάσιμος κανόνας τονίζει ἐμφατικά αὐτό τό στοιχεῖο• «Οὐρανοί μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν, γῆ δέ ἀγαλλιάσθω, ἑορταζέτω δέ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καί ἀόρατος• Χριστός γάρ ἐγήγερται». Στήν Ὁρθόδοξη Ρωσία, ὑπῆρχε κάποτε τό ἔθιμο -μπορεῖ καί νά ἐπιβιώνει μέχρι σήμερα σέ κάποιες περιοχές- νά σταματᾶνε οἱ ἀγρότες, γυρίζοντας ἀπό τήν ἀναστάσιμη ἀκολουθία καί κρατώντας τό ἅγιο φῶς, στούς στάβλους τῶν ζώων, καί νά ψέλνουν τόν ἀναστάσιμο ὕμνο στά ἄλογα καί τά κοπάδια - «Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...».

Δέν ὑπῆρχε τίποτα τό γλυκερό σ' αὐτό• ἦταν μία ἀναγνώριση τῆς ζωντανῆς ἀλήθειας. Οἱ ἄνθρωποι δέν σώζονται ἀπό τόν κόσμο, ἀλλά μαζί μέ τόν κόσμο. Εὐλογημένοι εἶναι αὐτοί πού κατά τή διάρκεια τῆς ἀναστάσιμης νύχτας εἰσέρχονται σέ ἕνα μεταμορφωμένο κόσμο!

Τό Πάσχα εἶναι ἐπίσης μιὰ χαρά εὐχαριστιακή. Ὁ Κύριος δέν ἀποσύρθηκε ἀπό ἀνάμεσά μας κατά τήν Ἀνάληψη, ἀλλά μᾶς ἄφησε τή Θεία Εὐχαριστία ὡς ἕνα διαρκῆ δεσμό. Τρώγοντας τόν οὐράνιο Ἄρτο καί πίνοντας ἀπό τό Ποτήριο τῆς ζωῆς, ἐνωνόμαστε, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, μέ τόν ἀναστημένο καί δοξασμένο Χριστό.

Γιά νά παραπέμψουμε γιά μία ἀκόμη φορά στόν ἀναστάσιμο: «ᾧ Πάσχα τό μέγα, καί ἱερώτατον Χριστέ, ᾧ σοφία καί Λόγε, τοῦ Θεοῦ καί δύναμις, δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον, σοῦ μετασχεῖν, ἐν τῇ Ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας σου ». Ἡ πασχάλια χαρά σχετίζεται ἄμεσα μέ τή χαρά τῆς Κοινωνίας. Δεχόμενοι τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ στήν Εὐχαριστία, συμμετέχουμε ἀπό τώρα στό Μεσσιανικό Δεῖπνο, πού θά γευτοῦμε «ἐκτυπώτερον» κατά τήν «ἀνέσπερη ἡμέρα» τῆς οὐράνιας Βασιλείας.

Τό Πάσχα εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀφετηρία, ὁ διαφανής καί ἀμετάθετος ἐγκαινισμός αὐτῆς τῆς «ἀνέσπερης ἡμέρας». Κι εἶναι πραγματικά εὐλογημένοι ἐκεῖνοι πού, καθώς λαμβάνουν τή Θεία Κοινωνία τό βράδυ τῆς Ἀναστάσεως, βιώνουν τήν παρουσία τῆς ἐρχόμενης Βασιλείας!

Πραγματική κι ὁμως παράδοξη!

Τό Πάσχα, ἡ νίκη τοῦ Σωτήρα καταπάνω στό θάνατο, εἶναι τό κέντρο ὅλης μας τῆς λατρείας, τό θεμέλιο ὅλης τῆς ἐλπίδας καί τῆς χαρᾶς μας. Ἄν ὁ Ἰησοῦς δέν ἀναστήθηκε πραγματικά ἀπό τούς νεκρούς, τότε, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅλη μας ἡ πίστη εἶναι «ματαία» (Α' Κόρ. 15,17) κι ἐμεῖς οἱ χριστιανοί «ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων» (Α' Κόρ. 15,19). Χωρίς τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ζωντανή Χριστιανοσύνη.

Οἱ εὐαγγελικές ἀναφορές στήν Ἀνάσταση ἐπιμένουν ιδιαίτερα σέ δύο σημεῖα. Καταρχάς, τονίζουν ἐμφατικά τήν πραγματικότητά της. Μετά τήν Ἀνάστασή Του, ὁ Χριστός δέν ἐφανίστηκε ἀπλά, σάν σέ ὄραμα, στούς μαθητές Του, ἀλλά τούς κατέστησε ὀλότελα σαφές ὅτι ἦταν παρών γιά μία ἀκόμη φορά μέ τό πραγματικό -

φυσικό Του σώμα – τό ίδιο σώμα πού προσηλώθηκε καί πέθανε πάνω στό Σταυρό. Ἐκεῖνο τό δειλινό τῆς πασχάλιας ἡμέρας, τό πρῶτο πράγμα πού κάνει, ἀφοῦ τούς ἀπευθύνει τόν χαιρετισμό Του, εἶναι νά τούς δείξει τίς πληγές στά χέρια καί τήν πλευρά Του. Μιά ἐβδομάδα μετά, ξαναεμφανίζεται καί λέει στό Θωμᾶ: «φέρε τόν δάκτυλόν σου ὧδε καί ἴδε τάς χειράς μου, καί φέρε τήν χειρά σου καί βάλε εἰς τήν πλευράν μου, καί μή γίνου ἄπιστος, ἀλλά πιστός» (Ἰωάν. 20,27).

Οἱ μαθητές καλοῦνται νά μήν ἔχουν τήν παραμικρή ἀμφιβολία πώς τό σώμα τοῦ Πάθους στό Γολγοθᾶ καί τό σώμα τῆς Ἀνάστασης, πού τώρα ἀντικρίζουν μπροστά τους, εἶναι ἓνα καί τό αὐτό. Ὁ ἀναστημένος Σωτήρας δέν εἶναι ἄσαρκο πνεῦμα• «ψηλαφήσατέ με καί ἴδετε», τούς λέει, «ὅτι πνεῦμα, σάρκα καί ὀστέα οὐκ ἔχει καθώς ἐμέ θεωρεῖτε ἔχοντα... καί λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγε» (Λουκ. 24, 39-43). Τά Εὐαγγέλια δέν ἀφήνουν χῶρο γιά καμιά ἀμφισημία: ἡ Ἀνάσταση εἶναι πραγματική.

Ὅμως τήν ἴδια στιγμή, ὑπάρχει μιὰ παραδοξότητα, ἓνα μυστήριο γύρω ἀπό τό σώμα τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ. Περνᾶ μέσα ἀπό κλειστές θύρες (Ἰωάν. 20,19). Μετά τήν Ἀνάσταση, οἱ μαθητές δέν ἀναγνωρίζουν ἀμέσως τόν Ἰησοῦ στή λίμνη τῆς Τιβεριάδας (Ἰωάν. 21,4)• οὔτε ὁ Λουκᾶς καί ὁ Κλεόπας στό δρόμο πρὸς Ἐμμαούς (Λουκ. 24,16). Ἔχει τό ίδιο σώμα πού εἶχε καί πρὶν, κι ὡστόσο εἶναι διαφορετικό, διότι τώρα εἶναι «σῶμα πνευματικόν» (Α' Κόρ. 15,44),

Αὐτό δέν σημαίνει πώς τό σώμα τοῦ Χριστοῦ μετά τήν Ἀνάσταση εἶναι, ὑπό μία ἔννοια, μὴ πραγματικό ἢ ἐξαϋλωμένο. Ὅχι: παραμένει ἓνα ὁλότελα φυσικό σώμα, ἀποτελούμενο ἀπό ὕλη.

Ὅμως ἡ ὑλικότητά του ἔχει πλέον μεταμορφωθεῖ ἀπό τή δύναμη τοῦ Πνεύματος, καί ὑπ' αὐτή τήν ἔννοια, ἔχει ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τούς περιορισμούς πού ὑφίστανται συνήθως τά σώματά μας. Διαθέτει ἐλαφράδα, ἄνωση καί ἐλευθερία – ἰδιότητες πού τά σώματα τῶν δικαίων θά ἀποκτήσουν κατά τή γενική ἀνάσταση τῶν ἐσχάτων, ἀλλά πού ἐμεῖς πρὸς τό παρόν δυσκολευόμαστε νά φανταστοῦμε. Ὅμως, παρότι θαυμαστά μεταμορφωμένο, παραμένει τό ίδιο μέ πρὶν, ἓνα φυσικό σώμα.

Ἄς μήν χάνουμε τήν εὐκαιρία, σέ κάθε πασχάλια γιορτή, νά ἐκδηλώνουμε τήν πίστη μας στήν πραγματικότητα τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασης τοῦ Σωτῆρος, νά ἀνοίγουμε κάθε φορὰ τά μάτια μας ἐκστατικά ἐνώπιον τοῦ ἀναστημένου σώματός Του, καί νά κοιτᾶμε μπροστά προσδοκώντας τή δική μας μελλοντική ἀνάσταση τῶν ἐσχάτων.

Τρία δῶρα καί μία ἀποστολή

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Κύριός μας, εἰσέρχεται μετά τήν Ἀνάσταση, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καί ἐμφανίζεται, «οὔσης ὀψίας», στούς μαθητές Του. Κομίζει στούς Ἀποστόλους τρία δῶρα, καί σέ ἀνταπόδοση τούς δίνει τήν ἐντολή ἢ τούς παραγγέλλει νά φέρουν εἰς πέρας μία ἀποστολή. Ποιά εἶναι αὐτά τά τρία ἀναστάσιμα δῶρα καί ποιά ἡ ἀποστολή πού τά συνοδεύει;

Τό πρῶτο δῶρο εἶναι τό δῶρο τῆς Εἰρήνης; «Ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καί ἔστη εἰς τό μέσον, καί λέγει αὐτοῖς• εἰρήνη ὑμῖν» (Ἰωάν. 20,19). Ἡ εἰρήνη σημαίνει μία

αίσθηση κατεύθυνσης: Όχι τήν απουσία πειρασμών και αγώνα -αυτά συνεχίζονται μέχρι τέλος της ζωής μας- αλλά τήν απουσία εκείνης της σύγχυσης, της παραζάλης και της άβεβαιότητας, που κάνουν τον άνθρωπο να παραλύει. Τέτοια ήταν η κατάσταση των μαθητών.

Όταν είδαν τον Κύριό τους να πεθαίνει στο Σταυρό, απογοητεύτηκαν βαθιά και τράπηκαν σε φυγή, όπως τα πρόβατα χωρίς ποιμένα. Δεν είχαν ιδέα τι θα έπρατταν στη συνέχεια. Όμως τώρα που συνάντησαν τον αναστημένο Σωτήρα, έχουν πλέον μέσα τους ειρήνη. Έχουν μία αίσθηση προσανατολισμού και ξέρουν που πηγαίνουν.

Τό δεύτερο δώρο είναι τό δώρο της Χαράς: «ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταί ἰδόντες τόν Κύριον» (Ιωάν. 20,20). Ἡ απόγνωση που ένωσαν οί μαθητές όταν είδαν τόν Χριστό σταυρωμένο μετατράπηκε τώρα σε αγαλλίαση. Συντετριμμένοι προηγούμενως, ζαρωμένοι από τό φόβο πίσω από κλειδωμένες πόρτες, μεταμορφώνονται έξαφνα από μία μεγάλη χαρά.

Τό τρίτο δώρο είναι τό σημαντικότερο όλων, είναι ή δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «Ἐνεφύσησε καί λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον» (Ιωάν. 20,22). Προεξοφλώντας τήν πληρέστερη ἀποκάλυψη κατά τήν ἡμέρα της Πεντηκοστής, ὁ αναστημένος Χριστός καθιστᾷ τούς Ἀποστόλους «πνευματοφόρους». Αυτό, από μία ἄποψη, μπορεί κανείς να τό δεῖ ως τό πλήρωμα τοῦ σκοποῦ της Ἐνσάρκωσης: ὅπως βεβαιώνουν οί Πατέρες, «ὁ Λόγος ἐνσαρκώθηκε γιά να μπορέσουμε ἐμεῖς να ἀξιωθοῦμε τό Ἅγιο Πνεῦμα». Ὅπως λέει καί ὁ Βλαδίμηρος Λόσκυ: «Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα μας -προσωπική καί ἀναφαίρετη στόν καθένα μας- είναι τό θεμέλιο ὅλης της χριστιανικῆς ζωῆς».

Αυτό είναι τό τριπλό δώρο της Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ: Εἰρήνη, Χαρά καί Ἅγιο Πνεῦμα. Ὅμως τά δώρα ὑπάρχουν πάντα γιά να μοιράζονται μέ τούς ἄλλους καί να γίνονται χρήσιμα γιά τό καλό τῶν ἄλλων γι' αυτό καί τό τριπλό δώρο κουβαλᾷ μαζί του καί μία πρόσκληση ἀποστολῆς. «Καθώς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κάγω πέμπω ὑμᾶς» (Ιωαν. 20, 21): ή Εἰρήνη, ή Χαρά καί ή χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συνεπάγονται τό στάσιμο τῶν Ἀποστόλων σε μία ἀποστολή. Πρέπει να προεκτείνουν τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ στό χρόνο καί τό χῶρο, φέρνοντας τό δικό Του μήνυμα συγχωρήσεως στους ἀπεγνωσμένους καί ἐξουθενωμένους. Ἐνδυναμώθηκαν διά τοῦ Πνεύματος γιά να κομίσουν μαρτυρία: «ὕμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων» (Λουκ. 24,48).

Κι ὡστόσο, ὁ Κύριος, καθώς προσφέρει τά τρία δώρα Του καί ἐμπιστεύεται στους Ἀποστόλους ἕνα ἔργο, κάνει καί κάτι ἄλλο: «Ἐδειξεν αὐτοῖς τās χεῖρας καί τήν πλευράν» (Ιωάν, 20,20). Γιατί; Δεν χωρᾷ καμία ἀμφιβολία πώς να τούς διαβεβαιώσει πώς αὐτός που στέκεται μπροστά τους είναι πράγματι Ἐκεῖνος ὁ ἴδιος, αναστημένος ἀπό τούς νεκρούς μέ τό ἴδιο φυσικό σῶμα που ὑπέφερε πάνω στό Σταυρό.

Όμως ὑπάρχει σίγουρα κι ἕνας βαθύτερος λόγος. Ἄν ὁ Σωτήρας τούς δείχνει τά πέντε στίγματα τῶν πληγῶν τοῦ Πάθους, νωπά ἀκόμα στη σάρκα Του, είναι γιά να

τούς καταστήσει σαφές πώς μόνο ένας τρόπος υπάρχει να εκπληρώσουν με επιτυχία την αποστολή που τους παρέδωσε. Κι αυτός ο τρόπος είναι να Τόν ακολουθήσουν στο δρόμο του Σταυρού, να μοιραστούν μαζί Του την ουσιαστική αυτοπροσφορά Του, να βαστάξουν «έν τῷ σώματι, τά στίγματα του Κυρίου Ἰησοῦ» (Γαλ. 6,17). «Ἕμεῖς ἐστε μάρτυρες τούτων» (Λουκ. 24,48): ὅσο ὁ καθένας μας γίνεται μάρτυρας, δηλαδή σύν-πάσχει καί σύν-μαρτυρεῖ μαζί μέ τό Χριστό, ὅσο εἴμαστε ἐκτεθειμένοι, ἀνοιχτοί στό πόνο τῶν διπλανῶν μας, τόσο θά μπορούμε κι ἐμεῖς νά εἴμαστε ἀληθινοί ἀπόστολοι.

Στίς βιτρίνες τῶν γραφείων κηδειῶν ὑπάρχει κάποιες φορές ἡ ἐπιγραφή «Δεχόμαστε παραγγελίες στεφάνων ἢ σταυρῶν». Ὅμως στή πραγματικότητα δέν ὑπάρχει δυνατότητα ἐπιλογῆς μεταξύ τῶν δύο: δέν μπορούμε νά φορέσουμε τό στεφάνι τῆς ἀναστάσιμης νίκης, ἄν δέν σηκώσουμε μαζί μέ τό Χριστό τό Σταυρό.

Κατά τό Μεσαίωνα, τά «πασχάλια μνήματα», οἱ κατασκευές δηλαδή ἐκεῖνες πού ἐτοιμάζονταν γιά νά στολίσουν κάθε Πάσχα τούς ἀγγλικούς ναούς, ἔφεραν πάνω τους τήν ἐπιγραφή «Vincit qui patitur» – «Αὐτός πού πάσχει νικά». Αὐτό συνέβη μέ τό Σωτήρα μας καί αὐτό πρέπει νά συμβεῖ καί μέ μᾶς. Ἄς βαστάξουμε λοιπόν στό σῶμα μας τά στίγματα τοῦ σταυρωθέντα Ἰησοῦ, καί στή συνέχεια, μέ τή δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, θά μοιραστοῦμε μαζί μέ τούς ἄλλους τήν Εἰρήνη καί τή Χαρά τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ!

Κάλλιστος Γουέαρ (Ἐπίσκοπος Διοκλείας)